

**Sermones: Petri Hieremie Panormitani ex Sicilia: F.
co[n]uent[us] ordinis Predicatoru[m] bononiensiu[m]:
tam preclari q[uam] omnigene eruditio[n]is refertissimi.
omnibusq[ue] euangelica documenta ...**

Petrus <de Hieremia>

[Augsburg], 1514

VD16 P 1883

De nouem causis quibus aggrauat[ur] peccatum. ser. iij.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70359](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70359)

bonos: sicut occasio fabricandi coronas bonis: sicut occasio fructus et augmenti pmi orum. Verbi gratia: si non fuisset Pilatus et Herodes et Layphas et Judas non fuisset clarificatus filius hominis pro morte: pro quam meruit gloria corporis: nec humanum genus fuisset redemptum. Item si non fuisset Quintilianus non fuisset Agatha gloria martyrii coronata: sicut de aliis. Item si non fuissent tyranni: non fuissent sancti viri martyres. Ideo de christis. Item estis cum maledixerint vobis homines et persecuti vos fuerint: et dixerint omne malum aduersus vos mentientes: propter nomen meum. Gaudete et exultate: quoniam misericordia vestra copiosa est in celis. Mat. v. Septima ratio est propter vniuersi de eodem seu decorationes: quod opposita: supra se posita: magis elucescunt. Nota similitudine de campo quod in vere apparet pulchritudine: propter diuersitatem florum et colorum et odorum et formam partium. Assitit regina a dextris suis in vestitu deaurato circumdata variis speciebus et malis bonos commendat: adiuuante comparati. Sic e contrario mali magis vituperantur bonis comparati. Nec exultatione aliquid quod prederere possunt propter fragilitatem aut propter vniuersitatem aut aliam causam. Nam et hec fuerunt apud bonos qui tamen represserunt passiones medianibus virtutibus. contra quos dicit dominus. Viri inuicite surgent in iudicio cum generatione ista et condemnabunt eam: quia penitentiam egerunt in predicatioe Ione et ecce plus quam Ionas hic. Mat. xij. Si enim in iudicio excusare se vellet homo de peccato luxurie propter concupiscentiam innatam: dicit christus. Et que sunt regines viri et mulieres abstinerunt se: et sic si excusaret se de peccato commisso propter timorem mortis: opponeret ei christus martyres. Sic de quilibet statu dicitur peccate. Octava est propter creaturarum conditionem: sicut ut homo non sit peccatoris peccatio: nisi quod alie creature: quas omnes sic deo administrat: ut agere propriis motibus sinat. vnde etiam hominem arbitrio proprio relinquere debuit. Unde dicit Theodosius. iij. sententia. dist. xxij. q. i. ar. i. in corpore quod sunt: quod nulli creature edicatum est nec communicabile fuit: quod peccare non possent propter peccatum nature sue: nec hoc contingit ex imperfectione diuine potentie sed ex imperfectione creature: que hoc recipere non potest: et etiam ex hoc quod quedam

impossibilitas coningeret ex implicatione contradictorius secundum Theodosium. Debit igitur relinquere hominem arbitrio proprio: ideo de scriptura. Deus ab initio constituit hominem et reliquit illum in manu consilij sui. et in libertate arbitrij. Eccl. xv. patet ergo ratio que deus fecit hominem peccabilem.

De nouem causis quibus agitur grauat peccatum. Sermo iij.

Quasi a facie

colubini fuge peccati et. vbi supra. Prosequendo materia: ad huc primi articuli: scilicet de peccato in genere secundum considerandum de grauitate ipsius. et secundum quod attendatur et ex quo vniu dicatur grauius altero. Circa quod nota. quod quod sit in sacra theologia. Utrum vniu peccati sit grauius altero. Circa quod notandum quod opinio fuit stoicorum quod omnia peccata erant paria: et hoc etiam verum uatum est quod fundam hereticorum error: quod ponentes omnia peccata esse paria: dicit etiam omnes penas inferni esse pares. Huius autem ipsi ut refert Theodosius. iij. q. lxxij. art. ij. et hoc quod considerabant peccatum ex parte priuationis tantum: prout scilicet est recessus a ratione. Vnde sicut existimantes quod nulla priuatio suscipere magis et minus: posuerunt omnia peccata esse paria. Et pro istis facit: quod peccatum in scriptura quandoque dicitur mors spiritualis: iuxta illud psalmi. Non mortui laudate domine. Et Iacobus. i. peccatum cum summum fuerit generat mortem. In morte autem non cadit magis et minus cuius sit pura priuatio. Non enim nunquam mortuus est aliquis primo die mortis et tertio vel quarto: quod post annum quando cadaver fuerit resolutum. Et sicut non est magis tenebrosa domus si lucerna sit operata pluribus velamentibus: quam si sit operata vno solo velamine: rotundum lumine intercludere. Sed hec opinio est contra veritatem et reprobat ratione et auctoritate. Ratione quidem quod secundum Theodosium. vbi supra. Si quis diligenter consideret inueniet duos plures priuationum generis. Est enim quedam simplex et pura priuatio: que consistit quasi in corruptum esse: sicut mors est priuatio vite: et tenebra est priuatio luminis: et tales priuationes non recipiunt magis et minus

De peccato

nus: q̄ nihil residuus est de habitu oppo-
sito: z de his p̄uatiōib; p̄cedit ratio stoli-
cōrum. Sed p̄ctm̄ nō est talis p̄uatiō vt
infra patebit. Est autē alia p̄uatiō nō simi-
plex sed aliqd̄ rectius d̄ habitu opposito. q̄
quidē p̄uatiō magis p̄sistit in corrupci-
ōib; in corruptū esse: sicut egritudo q̄ p̄uat
debitaz mensuratiōē humoꝝ ita tamē q̄
aliqd̄ eius remanet/ alioq̄ nō remaneret
animal viuū. z sicut est de turpitudine et
alijs h̄mōi. Huiusmodi autē p̄uatiōnes re-
cipiunt magis z min⁹ ex p̄te ei⁹ qd̄ rema-
net de habitu p̄trario. Multuz em̄ refert
ad egritudinē vel turpitudinē: vt ū plus
vel min⁹ a debita cōmensuratiōē humoꝝ
vel membroꝝ recedat. Et similit̄ dicen-
dū est de vitijs z p̄ctis. Sic em̄ p̄uatiō in
eis debita cōmensuratiō rōnis vt nō tota-
liter rōnis ordo tollat: alioquin si totalit̄
rōnis ordo toller̄: nō esset p̄ctm̄. sicut est
in furiosis z freneticis/ infantib; z arrepi-
tijs z h̄mōi. Est autē notandū q̄ peccatū
mortale potest dupliciter p̄siderari s̄m q̄
quos effectus vel defectus p̄ducit. Vno
modo p̄ctm̄ in quātum est gratie diuine p̄-
uatiōis z in hoc mō potest p̄ctm̄ mortale
dici pura p̄uatiō. Unde ex illo respectu
nō dicit̄ dari magis vel min⁹ in p̄ctis: q̄
sicut p̄uatiō homo gratia p̄pter vnū p̄ctm̄
mortale min⁹ grane: sicut p̄ magis graue
z sic p̄ vnum sicut per centū. Iaco. ij. Qui
totam legem seruauerit: offendat autē in
vno factus est omnīū reus. Et hoc respec-
tu peccatū assimilaf̄ morti vt dicitur est.
z dicit̄ mortale eo q̄ aufert ab anima radi-
cem vite spiritualis: q̄ est gratie z charita-
tis. Item sicut nō potest homo mortuus
resurgere per se nisi ex potentia dei: sic nec
peccator nisi per misericordiam dei. Osee. xij.
Perditio tua iust̄ ex te: t̄mmodo ex me au-
tiliū tuū. De quo vide. j. arti. ij. sermo. x.
pre. j. Aliomodo pōt p̄siderari p̄ctm̄ mor-
tale in quātum est rōnis deordinatiū: et
sic nō est pura ratiōis: nec assimilaf̄ mor-
ti: sed infirmitati p̄rōne sancti Tho. q̄ hic
ponit: z isto respectu vnū peccatū est gra-
uius altero: in quātū magis p̄ordinat or-
dinē rōnis: z p̄sequēter magis facit p̄tra p̄-
ceptuz dei z p̄tra charitatē. Et ideo dicit
Glo. sup̄ illud Joā. iij. Qui totā legē ser-
uauerit offendat zc. Cur ḡ non dicamus

paria p̄ctā: nisi forte: q̄ magis facit cōtra
charitatē q̄ graui⁹ peccat. igit̄ vt dicit̄ est
in vitijs z peccatis sic p̄uatiō debita com-
mensuratiō rōnis vt tamē nō totalit̄ rati-
ōnis ordo tollat. alioquin malū si sit in re-
grū seip̄suz destruit/ vt dicit̄ in. iij. Et ibi.
Peccatū ergo mortale cū sit egritudo spiri-
tualis nō est pura p̄uatiō sicut nec egritudo
corp̄alis. z ideo recipit magis z min⁹.
Quod autē peccatū comparet̄ infirmitati
non solū in sacra scriptura q̄ frequent̄ hoc
dicit̄: iuxta illd̄ ps̄. Misereri mei dñe qm̄
infirmus sum zc. Sana me dñe qm̄ p̄tra-
bata sunt omnia ossa mea zc. sed etiā ex do-
ctrinis gentiliuz vt ponit Tho. j. ij. q. lxxv
vj. ar. ij. Tullius z Seneca vitia appella-
bant egritudines. Paret ergo ratio quare
p̄ctā non sunt paria: sed vnū tanto magis
est graui⁹ altero: quāto magis recedit ab
ordine rōnis. Auctozitate p̄batur p̄ illud
q̄ dixit domin⁹ Pilato. Joā. xix. Qui me
tradidit manus p̄ctm̄ h̄. Et Hiero. dicit.
Quis dubitat iaceleratus esse cōmissum
quia grauius est punitū. Paret etiā hoc
exclusiōe p̄ctis taxatis a iure civili z canoni-
co: s̄m diuersam grauitatē peccatoꝝ: z sic
pater p̄clusio. Diceret aliquis: satis mis-
clarum est rōne z auctozitate q̄ vnū pec-
catuz est graui⁹ altero: sed vellem scire ex
quib; causis vnū peccatū ē graui⁹ altero.
Circa q̄ nota: q̄ ex multis attendit̄ graui-
tas p̄ctoꝝ: pur late ponit Tho. j. ij. q. lxxv
ij. per totū. sed ego recolligo causas istas
in nouē que cōtinent̄ in hoc versu. Quis
quid. vbi. p̄ quos. quorētis. cur quō. quan-
do. z habent̄ hec ab Aug. in lib. de penite-
tia. z in decretis. de p̄cti. dist. v. c. j. z in. ca.
Sicut dignū. de homici. Et per Tho. j. ij.
q. vij. ar. ij. Et ponit etiā iuris s̄ultus
in. l. Aut facta. de p̄. c. canonizata. de p̄.
dist. j. Aut facta.
Prima causa est magnitudo p̄sone a q̄
peccat: hoc nota in s̄bo. quis.
Secunda causa est p̄ditio p̄sone in quā pec-
catur: hoc pōt notari eode verbo.
Tercia causa est grauitas p̄cti qd̄ com-
mitt. f. Quid.
Quarta causa est irreuerētia loci in q̄
peccatur. Vbi.
Quinta causa est multitudo p̄sonaz q̄
ad p̄ctm̄ inducunt. Per quos.

Sexta causa est consuetudo peccandi quae peccatum multiplicat. Quotiens.

Septima causa est moriū peccandi quae peccatum mouetur. Cur.

Octaua causa est modus quo peccatum committitur. Quō.

Nonā causa est species incongruitas. quo peccatum peccatur. Quādo.

Prima causa aggrauationis peccati est magnitudo personae peccantis. Circa quod nota sunt tria. i. h. q. lxxij. ar. vi. Duplex est peccatum: quoddam ex subreptione. pueniens propter infirmitatem humane nature: et tale peccatum minus reputatur et hoc est maior in frute eo quod minus negligit hoc peccatum reprimere. quod tamen omnino subterfugere infirmitas humana non sinit. Alia species sunt peccata ex deliberatione. precedentia: et ista peccata tanto magis alicui imputantur: quanto maior est. Unde Hieronymus in ii. lib. de summo bono. Tanto maior cognoscitur esse peccatum: quanto maior quod peccatum habet. Item Hilarius papa. xxv. q. j. Nulli fas: ubi sic ait. Si quidem maiori reatu delinquit quod potiori honore fruatur. et grauiora facit vitia peccatorum: sublimitas peccantium. Et Juuenalis satyra. viij. Omne animi vitium tanto respectius in se crimen habet: quanto maior quod peccatum habet. Et hoc potest esse propter quatuor. Primo quod facillime possunt resistere peccato maiores: puta quod excedunt in scientia et fructu. Unde deus dicit Luc. xij. q. Seruus sciens voluntatem domini sui et non faciens digne plagis vapulabit multis. Nota hic contra theologos: iuristas et philosophos. qui sciens committunt peccata. et sic religiosi qui aunt regulam: et constitutiones magis peccant. Tales sunt siles demonibus etc. Item nota quod ignorantia excusat a toto interdum. quado totaliter causat in voluntate: interdum autem a tanto. quando minus uult voluntate: de hoc tangitur super sermone. j. pre. j. Et nota quod primi ex scientia peccantes efficiunt peiores postea quam prius erant: quod ipsi nequa reuertitur cum septem alijs spiritibus nequibus se. De hoc. xij. Secundo propter ingratitudinem: quod omne bonum quo quis magnificatur est dei beneficium cui homo sit ingratus peccando: et quantum ad hoc quilibet maioribus et lazin temporalibus bonis peccatum aggrauatur: secundum illud Sap. vi. Potentes potentiorum menta patient. Tertio propter specialem re-

pugnantiam actus peccati ad magnitudinem personae: sicut si princeps iustitiam violat qui ponit iustitiam custodit. et si sacerdos fornicat qui castitatem uouit. Quarto propter exemplum siue scandalum quod ut dicit Gregorius. in pastorali. in exemplum uehementer culpa excelsior honoratur. Nota contra religiosos tenentur res banderiam in campanili in carnisputio. Item de rectoribus ciuitatis qui tempore natalis dominici ludunt ad aleas et tempore carnisputii sunt principales ad ludendum ad plurimum etiam notitias pueniunt peccata magis: et magis homines ea indigne ferunt: sicut Theobaldus ubi supra. j. h. q. lxxij. ar. x. Secundo grauius peccatum propter conditionem personae in qua peccat. Quanto enim persona in qua peccat: siue cui infertur iniuria est excellentior: tanto grauius est peccatum. Quia ergo persona diuina seu essentia eius est infinite excellentior. ideo peccata quae immediate committuntur contra ipsam diuinam sunt grauissima: sicut idolatria in infidelitas delitas/perturium/fractio uoti/heresis et diuinatio et heresia. Secundo post illa est grauius peccatum si offendit personam que est coniuncta deo. Deo autem tanto magis alijs coniungitur quanto est uirtuosior: uel deo sacratio et ideo iniuria illata tali persone magis redundat in dominum: iuxta illud Zach. ij. Qui uos tangit quasi tangat pupillam oculi mei. Et ps. Nolite tangere oculos meos. Nota hic contra blasphematores christi et beate uirginis et sanctorum dei. Nota etiam hic contra sacrilegos seu corruptores monialium. Item contra reprobos sacerdotes. Tertio grauius peccatum ex conditione personae coniuncte ipsi peccanti. Tanto enim grauius quis peccat: quanto in magis coniunctam personam peccat: seu naturali coniunctione seu beneficijs seu quacumque coniunctione: quod uidetur in seipsum magis peccare et pro tanto grauius peccat: secundum illud Eccl. xij. Qui sibi nequit est: cui alij bonus erit. Quarto grauius peccatum ex parte dignitatis persone in quam peccat. Et ideo peccatum quod fit in personam publicam: puta regem uel principem qui gerit personam totius multitudinis est grauius quam quod committitur contra unam personam priuam eo qui plures tangit. Unde specialiter dicitur. Erod. xxij. Principi populi tui non maledices. Et similiter

De peccato

iniuria q̄ fit alicui famose p̄sone videt esse
gravior: ex h̄ q̄ in scandalū z turbatione
plurimoz redūdat. fm̄ sententiā Tho. i. ij.
q. lxxij. ar. ix. Et cōcordat lex humana q̄
gravi⁹ puniunt delicta q̄ comitunt in p̄
sonā principis q̄ alia: vt ptz L. ad le. iul.
maiestas. l. Quisquis canonizata. vj. q. j.
Siquis. ¶ Tertio grauaf p̄ctm̄ ex quā
ritate p̄cti qd̄ comitit. qd̄ tanto grau⁹ est
q̄ro maius nocumētū ex p̄ctō inferf. Et
siquidē nocumētū sit p̄uisus et intentū:
et tunc directa quāritas nocumētū adau
get grauitatē p̄cti: qz tunc nocumētū est
p̄ se obiectum p̄cti. ¶ In homicidiū est gra
uius detractio: qz p̄ primū inferitur no
cumētū vite corporali: p̄ fm̄ fame q̄ est mi
nus bonū. ¶ Itē detractio est grauior furto
eadē rōne. ¶ Item p̄ctā spūalia. i. p̄ que p̄n
cipalr̄ inferf nocumētū anime sunt graui
ora p̄dictis: sicut seditio hereticoz. Si ve
ro nocumētū nō sit intentū: nec p̄uisus
siq̄dē sequit p̄ se ex actu p̄cti directe pec
catū aggrauat: puta si aliq̄s publice forni
cat: sequit scandalū primoz: qd̄ quīs tpe
nō intendat nec forte p̄uideat directe p̄
h̄ aggrauaf p̄ctm̄. Si autē nocumētū nō
p̄ se: sed p̄ accidens sequat ex actu p̄cti nō
aggrauat p̄ctm̄ directe: sed p̄pter negligē
tia p̄siderandi nocumēta q̄ cōsequi pos
sent: impurant homini ad penā que mala
euentū p̄ter eius intentionē si dabat ope
ram rei illicitē. ¶ In exēplū demādāre aliq̄
quē verberari solū. si sequat occasio verbe
rati vel p̄berantis impurant mandātū: vt
ca. vl. de homicidio li. vj. ¶ Item alia exem
pla potes videre sicut scripsi in sermonibz
q̄dragesimalibz de p̄ceptis in. v. p̄cepto.
¶ Nō occides in sermo. de homicidio casua
li. Predicta sunt de mēte Tho. p. ij. q. lxx
ij. ar. vij. vbi latius ponit. Est etiā p̄ctm̄
spūale grau⁹ q̄ carnale. ceteris paribus.
¶ Licet p̄ctā carnalia sint maioris infamie
q̄ spūalia s̄z Big. z ponit Tho. f. ij. q. lxx
ij. ar. v. Sunt autē p̄ctā spūalia: superbia:
auaritia: ira: inuidia z acidia. P̄ctā vero
carnalia sunt luxuria: z gula. Illud etiā
notandū q̄ p̄ctm̄ grauaf ex actu. Nā gra
uius est p̄ctm̄ quod a voluntate deducit in
actu: q̄ qd̄ in sola voluntate p̄sistit. Ratio
est: qz cū fm̄ p̄ctm̄ in deordinatiōe volun
tatis p̄sistat. tanto grau⁹ est p̄ctm̄ quanto

act⁹ est mag⁹ inordinat⁹: magis autē inor
dinat⁹ est: cū ad opus deducit a voluntate.
¶ Cū i sola voluntate p̄sistat ceteris paribz.
¶ Itē dñs dicit Dat. v. Qui viderit mliet
re ad p̄cupiscendā eam tam merbar⁹ est in
corde suo. tamē grau⁹ peccat cū actu lux
uriat cū mliere: qz ipse actus exterior cō
munit adauger voluntatē in malis opet
ribz: z s̄o magis deordinat voluntas. z p̄
quēter act⁹ exterior p̄cti efficit q̄ntoz. Est
autē notandū fm̄ Det. q. si voluntas z op⁹
p̄cti sunt sepata s̄z diuersa tpa/ sunt diuer
sa p̄ctā: qz sunt diuerse auersiones z p̄uer
siones: sed si voluntas z opus sunt cōiū
ta vt causa z effect⁹. sic sūt vnū peccatū
formalit/ licz plura materialit/. ¶ Quarto
to grauaf p̄ctm̄ ex circūstātia loci. s. si fiat
p̄ctm̄ in loco sacro. Nā si nō sit furtū in lo
co sacro sed extra: dicit furtū. Si autē in lo
co sacro: dicit sacrilegiū. Simile de forni
catōe. Bene d̄ text⁹ in. ca. Siquis. xvij. q.
lij. q̄ sacrilegiū est siue sacri de sacro: siue
nō sacri de sacro: siue sacri de nō sacro au
ferat. ¶ In z violat templū vl̄ ecclia p̄ san
guinis vl̄ seminis effusione: vt in. ca. j. de
p̄c. ecclie vel alt. li. vj. p̄pter qd̄ dñs zelus
reuerentiā dom⁹ dei facto flagello de sub
niculis expulit vendētēs z ementes de tē
plo: vt legitur Dat. xxj. iuxta illud ps.
Quoniam zelus domus tue comedit me.
¶ Hora hic contra illos qui vagant mult
eres in ecclesia/ vel aliud turpius faciunt
in ea. ¶ Item contra illos qui faciunt in ea
contractus vel parlamenta vel iudicia et
litigia: contra q̄ haberunt in. ca. Decet do
mum domini: de immuni. ecclie. li. vj. Dic
vt expedit. Et ideo. ps. Domū tuam vol
uim decet sanctitudo zc. Et si contra fiat
processus iudicum secularium: ac sentent
ie in eisdem locis prolatē non valent vt
ibi dicitur. ¶ Item non debent fieri in ec
clesiis confabulationes. ¶ Quinto gra
uatur peccatū ex multitudine personarū
zc. puta si adhibentur mediatores vel im
ternunci: qz oēs tales sunt principes z cri
minis z etiā damnationis: sicut etiam si
adhibētur socij criminis vel fautores seu
cooperatores in delicto. Dic de rufianis zc.
¶ Sexto grauatur ex iteratione seu cō
suetudine delinquendi: qz vt dicit canon.
Cōsuetudo nō minuit p̄ctm̄ sed auget: vt

in. c. Non factus de limo. Et tanto grauiora sunt peccata quanto diuina infelicitas aiam detinet alligata: vt dicit rex. in. c. vlt. de p̄suetu. Et p̄pter h̄ difficultates peccator respicitur peccatis p̄suetis. Et p̄firmat hoc p̄mo rōne naturali. Secōdo rōne moralī. Tertio rōne legali. Quarto auctoritate scripturali. P̄mo quidē rōne naturali: q̄ ea que in p̄suetudine deducunt efficiunt q̄si naturalia. Vñ cōmunit dicit q̄ p̄suetudo est altera natura vt dicit Arist. lib. de memoria &c. Et in peri. 30 sicut a cibo et potu & alijs naturalib; ita a peccatis p̄suetis cuz difficultate recedit. Propter q̄d dicit Hier. xiij. Si mutare pot̄ ethyops pelle suā, aut pardus varietates suas: & vos poterit̄ bene facere cū didicerit̄ malum. Et cōcordant p̄ius isti. Qui nō astringit̄ p̄tutib; dum tu uenerit̄. A vitijs nescit̄ discedere q̄si senescit̄. Itē Aug. in. viij. confessionū. Uelle meū tenebat inimicē. & idē mibi carthenā fecerat & p̄strinxerat me quippe ex voluntate peruersa facta est libido: & duz seruif libidini facta est p̄suetudo: & dum p̄suetudini nō resistit̄, facta est necessitas: quib; q̄si ānulis sibi inerat̄ innoxia carthenā appellauit. p̄bos morales ex iteratōe actū acq̄ritur. Secōdo rōne moralī: q̄ fm quidē habitus similis actib; nature ex p̄suetudine peccandi acq̄ritur habitus: victor q̄ est cōsuetudo de difficultatē mobilis. Propter h̄ dicit Aug. q̄ vulnus iteratū tardius sanat̄: vt habet̄ de peni. di. ij. Ignis. Tertio rōne legali: q̄ peccatū in cōsuetudine ductū acq̄rit quasi quoddā ius dñi sup̄ peccatōrem ex p̄scriptōe quadā sicut de iure ciuili hō p̄scribit̄ rem mobilē vel imobilem p̄ diuinitate t̄pis a lege diffinit̄: p̄pter quod peccator dicit̄ seruū peccati. Joā. viij. Qui facit peccatū seruus est peccati: ideo dicit̄ Quidi? in li. d. remedio. Principijs obsta sero medicina parat̄. Cum mala p̄ longas cōualuerit̄ moras. Exemplū habem? de illo sene i peccatis inueterato noie Nicolao q̄ p̄pter cōtinuū vsum quē habuit in peccatō carnīs nō poterat̄ ab ipso abstinere. legit̄ in legenda b̄ti Andre. Quarto auctoritate scripturali. p̄batur figuratiue in suscitacione Lazari. Nam ch̄s tres mortuos suscitauit p̄ quos tres gradus seu differentie peccatorū designant̄. Unde Aug. de peni. di.

ij. Sicut tribus gradib; ad peccatū puenit̄: suggestiōe/ delectatiōe/ p̄sensionē. ita ip̄i peccati tres sunt differentie & in corde: & facto: & in p̄suetudine tanq̄ tres mortes. Vñ quasi in domo. i. cum in corde cōsentitur libidini altera q̄si prolata iam extra portā: cum in factū p̄cedit assensio. tertia cū vi p̄suetudinis male tanq̄ male terrena p̄mit̄ animus. quasi in sepulchro iam putres. q̄ tria genera mortuorū dñm suscitasse quisq̄s euāgelii legit̄ agnoscat. Hec ille. Plurimos aut̄ mortuos ch̄s solo imperio suscitauit: sed Lazari q̄ d̄riduanū sentē nō nisi p̄cedentib; precibus Martie & Marthe. Item cū oratione sua et steru & clamore dñs eum suscitauit: q̄ postea p̄cepit apostolis vt soluerēt̄ ipsum: vt legit̄ Joā. xj. Septimo grauiat̄ peccatū ex mortuo q̄ peccator: mouet̄ ad peccandum: q̄d notat̄ cuz dicit̄ Cur. q̄d declarat̄ frat̄ Jo. in sum. confe. lib. ij. titu. xxxij. Rubrica de p̄fessione & absolutione. q. lxxvij. de q̄bus sint interrogatiōes faciende &c. dicit̄ Cur. s. quali tentione h̄ facit: & vtrū puenit̄ ip̄am tentationē vel fuerit puenit̄ ab ea. vtrum sp̄ote: vel coactus. & quali coactione. p̄ditionali: vtz an absoluta. Itē vtrū cupiditate vel paupertate: vtrū ludendo vel anio nocendi & silia. Hec ille. Vel p̄t̄ intelligi cur. i. q̄ sine inductus est ad peccandū: q̄ cū actus morales recipiant speciez / ab obiecto obiectum aut̄ formale actus fit. finis aut̄ in moralib; habet se / cur p̄ncipiū in speculatiuis: q̄ mouet̄ a genere: ip̄e actus recipit speciez a fine & etiaz grauitatē: que quāto peiori fine mouetur tāto graui? est peccatū. Et quādoq̄ vnū peccatū materialit̄ est vnus speciez s; formalit̄ alteri? p̄pter finē sicut q̄n quis tuc̄ atur ad finē luxuriādi. De q̄ dicit̄ p̄ Tho. j. ij. q. j. ar. ij. & q. lxxij. art. ij. Octauo grauiat̄ peccatū ex modo agendi: q̄ quanto peiori mō cōmittit̄ peccatū tanto est grauius: q̄ fornicat̄ cum femina mō naturali peccat̄ graui? sed graui? qui p̄tra naturā xxxij. q. vij. Adulteriū malū. Nono q̄ uatur ex tempe: q̄ grauius est peccatū q̄ fit in festis precipuis vel. xl. vel alijs ieiunij q̄ in alio tempe nō sacro. Item grauius est peccatū q̄d fit post penitentiā ac ceptū: q̄ ante frangēdo ip̄am penitentiā:

De peccato

quia maior est ingratitudo post peniten-
tiam q̄ ante. Predicta oia p̄ maiori parte
ponit Aug. in li. d. pe. 2. h̄ in decre. dist. v.
Cōsideret. Vel dic q̄ q̄ndecim circūstan-
tie sunt peccatū aggravantes. Unde p̄sus.
Aggravat ordo: locus: mora: causa: scien-
tia: tempus: Lucra pusilla: modus: culpe
genus: et status altus. **Conditio:** nume-
rus: etas: et scandala: sexus: **Ordo:** quē te-
nisti. s. circa peccatum. **Locus:** quia gra-
vius in ecclesia q̄ extra. **Mora:** q̄rum in
peccō stetit. **Causa:** qua peccavisti. **Scien-
tia:** cum quāta malitiā peccasti. **Tempus**
q̄ gravius in festo q̄ in feria. **Lucra pusilla:**
q̄ gravius cū pauca tentatioe q̄ ecōtra.
Modus et quō peccasti. **Culpe genus:** q̄
gravius est homicidiū q̄ fornicatio. et illa
quā furtū. **Et status altus:** q̄ gravius pec-
cat sacerdos q̄ laicus: et magis p̄latus q̄
subditus. et gravius papa. **Conditio:** s. p̄
sone offēcie. **Numerus:** sc̄ q̄rens pecca-
sti. **Etas:** q̄ gravius peccat senex fornican-
do q̄ iuuenis. **Scandala:** q̄ gravius peccā
est. si ex eo mlti scādalizant ex malo exem-
plo. **Sexus:** quia gravius vir q̄ mulier ce-
teris paribus.

**Ex quibus causis p̄cedit pec-
catum.** Sermo. liij.

Quasi a facie
colubū. zc. Prosequendo hūc
primū articulū inrendo do-
minō p̄cedente h̄ mane p̄e-
dicare d̄ causalitate peccati. i. q̄bus ex causis
p̄cedit peccatū. Pro cuius introductione mate-
rie: est notandū q̄ sit q̄stio in theologia.
Vt deus sit cā peccati: hanc materiā diffu-
se tractat. s. Tho. in q̄stionib; de ma. q. iij.
ar. j. z. ij. z. dubiū est p̄pter hoc q̄ videt p̄-
ma facie q̄ sic. p̄p̄ aliq̄s auctoritates scri-
pturę z veteris z noui testi. Vteris q̄dem
sicut Esa. xlv. Ego dñs z nō est alter. for-
mās lucē z creans tenebras faciens pacē z
creans malū ego dñs faciens oia hec. **3rē**
Amos. iij. Si erit malū i ciuitate: qd̄ do-
min⁹ nō fecerit. **3rē Eccl. vj.** Bona z ma-
la vita z mors. paupras z honestas a deo
sūt. In nouo etiā testamēto videt esse au-

toritas clara. Nā ap̄s Rom. j. de q̄busdā
sup̄bis loquēs dicit. Tradidit illos de⁹ in re-
probū sensū. vt faciāt ea q̄ cōueniūt reple-
re. Os omni iniquitate. malitia: fornicatioe: auaritia:
neq̄tia: plenos inuidia. homicidijs
p̄tētiōe: dolo: malignitate. susurrone. de-
tractore. deo odibiles. p̄tumeliosos. sup-
bos: elatos. inuētores malozū: paritib; nō
obediētes zc. **Sup̄ q̄ ter. d̄ glo. Aug.** qd̄
deum opat̄ in cordib; hoim inclinādo vol-
untates eoz in q̄d̄cūq; voluerit siue i bo-
nū siue in malū. **Facere autē q̄ nō p̄ueniūt:**
z inclinari fm̄ voluntate ad malū: est pec-
catū: q̄ videt q̄ hoibus de⁹ sit causa pecca-
ti. **Ad idē facit ratio:** q̄ q̄ p̄r. phibere deli-
ctū z nō phiber: videt fauere z facere de-
lictijs: vt habet infra in sc̄da pte fm̄onis.
sed de⁹ p̄r. phibere peccā ergo si nō phibet
videt esse causa zc. sed in h̄ rōde vt infra.
**Pro clarioz q̄ intellectu materie z soluti-
one q̄stionis est notādū q̄ theologi distin-
guūt tripliciter malū. s. malū culpe: malum
pene: z malū dāni. qd̄ opponit triplici bo-
no. s. honesto. delectabili z vtili. Nā bono
honesto opponit culpa. bono delectabili
pena: bono vtili dāniū. Est autē diffe-
rentia mltiplex: inf̄ dānijs culpe. z alia duo
mala: q̄ malū culpe est in agēdo. q̄ peccatū
nihil aliud est q̄ dicitū vel factū vt p̄cup-
tū p̄tra legē dei fm̄ Aug. z scripsit sup̄ scri-
mone p̄mo pte prima. **Malū p̄o pene et
dāni p̄sistit in patiēdo. 3rē malū culpe
est voluntariū. malū p̄o pene z dāni sunt
p̄tra voluntatē. 3rē differt malū pene a
malo dāni: q̄ malū pene habet respectū
ad culpam sine q̄ nūq̄ debet pena: s; malū
dāni secus: sicut p̄ z in Job z Tobia vt
infra dicit. Hoc q̄ p̄supposito ad q̄stionē
p̄positam est dicendū q̄ loq̄mur de malo
pene: dicendū est: z firmit̄ tenēdū: q̄ de⁹
est causa mali pene. **Ratio q̄ pena est ius-
ta: oēs autē iusti sicut z boni entis est cau-
sa deus. p̄ penā em̄ reducit in ordine iustitie
quicqd̄ ordinatū fuit in culpa: z sic loq̄-
quūtur auctoritates p̄dicte veteris testame-
ti: z p̄firmat̄ hec conclusio p̄ auctoritate ec-
clesie: q̄ reprobat opinio nē q̄runda hereti-
coz dicentū q̄ de⁹ nō faciat mala pene vt
refert Gratian⁹ in decretis. xliij. q. iij. ca.
Quidē autē. s. Coliciani. **Un̄ ad h̄ p̄posi-
tū habes notabile auctoritate. Eccl. xxxij.********